

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS
belső magyarutca 408 szám alatt.

Ara evnegyedsre 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodsor 6 kr, harmadsor 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr bélyegző. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

KIADÓ-HIVATAL:
Könyvtára, STEIN J. könyvkereskedése

Torda, nov. 7-kén 1861.

Ismét a nemzetiségi kérdés.

I.

Mióta a nemzetiségek nagy kérdését a világ-szellem kapcsolatban a népjogok, a politikai szabadság küzdelmeivel az európai ügyek színvonalára emelte: mutatkoznak oly törekvések magokban a népretegekben, melyek a népek szabadságáért vívott nehéz küzdelmek eredményeit a fajok, a nemzetiségek szűkebb, önző céljain paralyzálni, sőt megfőzni, megghiúsítani láttatnak, melyek az érdekek elfajult harcában a céltól el — a zsarnokság újabb véres diadalára vezetnek. A viszonyok komor fejleménye ez: de a szabadság ügyét illetően nem csüggesztő.

Ezen komor jelenség a szabadság, a civilizáció magas érdekeire nézve csak akkor lehetne veszélyes, ha valamely uralkodó nemzetiség egyiket vagy másikat, vagy mindeniket elnyomni akarná. A zsarnokság csak akkor egyesíthetné az elnyomott nemzetiségi elemeket egy tömör phalánxá saját elnyomó céljai kivételére: ha az elnyomás valóság lenne; ha egyik nemzetiség a nép és emberi jogokat, a politikai szabadságot árucikként tekintve maga számára monopolizálni akarná, s tudhatná. De ez ma már lehetetlen. A fegyverrel hódítás kora lejárt. A legyőzött fölött nem a győző fegyvere — hanem mindenik fölött már csak állandóul a jog- és a közvélemény szellemi hatalma uralkodhatik.

Az idő minden jelei arra mutatnak: hogy a mely hatalom pusztán fegyverre, vagy ezzel kapcsolatban a politikai machiavelismus eselszövényeire támaszkodik, mely kimerült élete föltételeit a nemzetiségek egymás elleni izgatásában keresi, s hiszi föltalálhatni: azt a jelen nagy politikai mozgalmak éppen azon hullámai temetik el, melyeket magok korbácsoltak föl, hogy a népek szabadságát a nemzeti-egyéni jogokat ezeknek védelme színlelése alatt azok által elnyellessék.

Azon ígéretek, melyek a bujtogatások titkos rugóit képezik: mely szerint egyik nemzetiség a másik fölött kegyeltcsésk, a másik fölébe emeltethessék, vagy éppen egyik a másik által elnyomattatni segítettessék — a politika kifejezett, gyakorlatilag az események által igazolt tanai a jogegyenlőség elvének magok a néptömegek által megízelt élvezete folytán oly lehetlenséget foglalnak magokban — melyek csak úgy nem teljesülhetnek, mint a hűbéri viszonyok visszaállítása. Közös elnyomatás még mindig lehetséges: de részletes szabadság, a politikai jogoknak csak bizonyos nemzetiségekre kiterjesztése éppen úgy lehetetlen már — mint a kiváltságos osztályok helyreállítása; mint új előjogok teremtetése.

A ki ennek valóságában mégis kételkednék — vérző szívvvel mutatunk vissza a közös szenvedés közelebről lefolyt 12 évre. Avagy tett-e különbséget a rémkormány horvát, szerb, román vagy magyar között? Nem voltak-e mindezek egyenlők a rettenetes elnyomatásban, a szolgaságban? A horvát országgyűlés felirata keserűen elpanaszolja azon szenvedéseket, melyeket a bécsi kormány érdekében a magyar nemzet szabadság-háborúja leverésére vért és vagyont áldozott nagyszerű szolgálatai jutalmául nyert.

Mig másfelől a magyar nemzet ellen mesterségesen felköltött ellenszenv se nem természetes, se nem alapos. Az nem a magyar nemzet bűneinek eredménye a testvér nemzetiségek ellen. Ki ezeket nemzetiségi jogaikban, helyhatósági törvényeikben nemcsak nem bántotta; de előjogokkal halmozta, — s ezekben erős karral védvén a közös haza szabadságait, védte a testvér nemzetiségeket is. Az éjszak-amerikai szövetséges államok polgára, Washington politikai végrendeletét, mint szent hagyományt tartja arra nézve: hogy „a szövetség Európa ügyeibe ne avatkozzon.” A magyar szent István I. törvénykönyve 6-ik fejezete hagyományait a különböző nemzetiségekre nézve — hol többek között mondatik: „Nam regnum unius moris et linguae fragile et imbecille est” — illetetlenül, bántatlanul megtartotta

arra nézve, hogy a nemzetiségek belügyeibe nem avatkozott.

Nem vizsgáljuk ezen politikai tan árnyoldalait: az eddig élt és élő nagy népek példája ellenkezőről teszen tanu bizonyosságot; a federatív államrendszer pedig Európában még csak oly elmélet, mely mellett vitatkozni igen — de az életet tanuságul hívni nem lehet.

Annyi azonban igaz: hogy még Anglia 1-ső norman királya hódító Vilmos több mint egy félszázaddal később a brit-föld belakó törzseit engesztelhetlen dühvel üldözte, s a maga vad modorában — csak úgy mint a jelenlegi civilisatorok: tüzzel, vassal centralisált: szent István ama mohos törvénye a keresztény szellem emelkedettsége: szeretetével, mely a legyőzött nemzetekben nem rab-szolgákat, nem barbárokat — hanem testvéreket látott — ismerte, s karolta föl a nemzetiségi jogokat, s ezekben a nemzetiségek egyéniségeit.

Oly ige ez uraim, melyet a nemzet nemes szel-leme az idők hosszú során testté változtatva — ezen oldalról nincs mitől tartania: mert a hazai nemzetiségek elnyomásának bünsúlya nem terheli. Következésképp ha igaz az — már pedig logikai törvények szerint igaznak kell lenni, — mire gyulafejevári érsek Sterka Sulpiz Sándor ur ó exclája hivatkozik: „Causa causae est causa causati” — a hazai nemzetiségeknek, s ezek között a romának, a magyar testvérben nem souverain ugyan, de oly vezér nemzetiséget, oly nagyobb testvért kell elismerniök, kit az évezredes örökségtől megfosztani nem lehet — de csak akarni is bűn. Oly bűn volna, mely önmagát irtóztatson megboszulná. Szabó Lajos.

Lapszemle.

A pesti lapok még eddig mélyen hallgatnak a legfőbb kéziratok borderjéről valamint a hangulatról, melyet megjelenésük előidézt. Taendo clamant. Ugy látszik, nem minden alap nélkül azon bécsi lap okoskodása, mely a behozott rendszabályok külalakjára vonatkozólag azon észrevételt koczázta, miként a legf. kibocsátványoknak egyedül a felség neve alatti megjelenésében a kormánynak azon elővigyázati intézkedése rejlik, hogy a kir. név iránt tartozó tisztelet már elvileg lehetlenné tegyen minden hírlapi discussiót.

Különösen a sajtó ezutáni mozgathatására nézve komoly aggodalom nyilatkozik még oly közönyökben is, melyeket magok az incarnált centralista lapok sem számítottak a „separatismus és forradalom” azon féktelen terjesztői közé, melyeknek eljárása az alkalmazásba vett szigorú előkényszerítette.

Igy a „Vaterland” a katonai bíróságok alá rendelt bűnök és kihágások lajstromából azt látja, hogyha annak szavaiból fognak szigorúan ragaszkodni, a sajtó tevékenysége, több mint egy irányban, tökéletesen el fog zsibbasztatni. S az idéztük lap csak azon reményben talál némi vigasztalást, ha ezen lajstromhoz engesztelékeny szellemű utasítások fognak mellékelteni, s ha azon egyének, kik a feladat keresztülvitelével megbízatnak, mindig szem előtt tartandják, valamint ő felségének jóakarata szándékait, úgy küldetűk szorosan korlátozt és ideiglenes célját is.

A félhivatalos „Sürgöny” igéri ugyan, hogy specialis hivatásának tartandja, ezután is mint eddig, az önismeret s kijózanítás gyógyszerivel kínálgatni a nemzetet; de utána teszi, hogy habár a legújabb felső rendelet nem is tiltja el a politikai discussiót, a viszonyok azon kényszerítése, melylyel a kormány rendkívüli intézkedéseit indokolja, elkerülhetetlen, hogy az időszaki sajtó irányában is ne érvényesíthessék; a bírálat lehetlensége pedig kizárja a helyeslést s a kivételes állapotok feszültsége nem kedvez a bírodalom s hazánk közt függőben lévő közkérdések vitatásának. A megváltozott körülmények közt önként érthető tehát, — írja a „Sürgöny” szerkesztője — „hogy e lapnak is szelleme s iránya ezután személyes befolyásunkon kívül s a rendkívüli viszonyok hatalma alatt fog állani.”

Szelleműs és törhetetlen kedélyű publicistánk Fk. a „M. O.” közelebbi számában hasonlólag feladatának vallja, míg csak egy talpalatnyi föld van, melyen állhat, s a míg még egy magyar ember van, a ki rá hallgatni kész, addig el nem némulni, hanem szólanı ovatosan, szerényen, talán kissé félénken is, de mégis szólanı. Azonban ha végig pillant a katonai hatóságok működésére megnyitott téren, kissé elborzad s ha önkénytelenséget — azt kérdi magától: lehet-e ily körülmények közt általában még valamit írni, azt kell mondania: nem lehet! Mégpedig nemcsak önálló elmélkedést nem lehet írni, hanem még a legapróbb újdonságot sem lehet közölni; mert ha azt írjuk, hogy Napoleon vagy Viktor Emánuel alkalmassal háborúra készül Ausztria ellen, ez, mint „nyugtalanító jóvondomlás” már is a katonai törvényszék elébe tartozó bűntény; vagy ha azt mondjuk,

hogy ez meg ez a falusbíró a mi törvényeink szerint nem engedelmeskedhetett a zsandár ilyen vagy amolyan parancsának: ez „törvénytelen eljárás igazolása” és szintén katonai illetékesség alá tartozik. De éppen azért, mivel a rendelet ily értelmezése mellett, a legártatlanabb journalistika is lehetlenné tétetőék, mivel ciklikiró tudja, hogy a kormánynak saját érdekében rettegnie kell azon pillanattól, midőn Európa egyik régtől a másikig hangzanék a végzeteljes szó: „Magyarországban nincs többé politikai sajtó,” éppen azért hiszi, hogy a rendelet betűszerinti alkalmazása lehetetlen s hogy a gyakorlat enyhébb leend az elméletnél.

Ellenben a „Donau Ztg.” „Fortschritt” sat. még csak most eresztik javában a szélnek vitorláikat. Hasábokat töltenek meg a felosztott országgyűlés a megyei bizottmányok „rakonezátlanokodásai- és terrorismusával,” melyek által már régen érdemesekké tették magukat nem ilyen, hanem sokkal „erélyesebb” fenytő rendszabályokra; s a „rebellis” és „revolutionär” cizmek már nemcsak egy pártnak osztogattnak, hanem az „ügy-nevezett mérsékeltek” a „Deák-pártiak” politikája is egyre megy ki a forradalmiakéval! A lovagiaság, becsület, méltányosság és műveltségnek még csak árnyékával is ellenkező ily megtámadások ellen a törvényeikhez és királyához hűséget oly féltékenyen őrző magyar jellem nem védheti magát a nélkül, hogy a legújabb rendszabályok indokainak vitatásába ne bocsátkozzék; ez pedig tilos lévén, mig egyfelől kiáltólag jellemzi véleményelleneinknek az egyenlő fegyverekkel küzdésről fogalmát, másfelől a megtámadott felet legfeljebb Aesopus haldokló oroszlányának vigasztalására szorítja: bis videor mori!

De az még mind bagyján, ha párt kiold párt ellen, olyan a milyen fegyverekkel. Hanem van egy irodalmi bűn, melynél mi aljasabbat nem ismerünk, s ez az, midőn a nyilvánosság közlönyei egymásnak existenciáját támadják meg, nem az ész, a nemes verseny fegyvereivel, hanem a hatalmas elméitő parancsának rossz akaratú invectivák általi felidézésével. A bécsi lapok közül főleg kettő vált ki, melyek alkotmányos mozgalmainkat kitűnőbb rokonszenvennel kísérték: a „Wanderer” és „Neueste Nachrichten.” Ez utóbbi lapra vonatkozólag a „Fortschritt” közelebbi számában szóról szóra ezt írja: „Barátink és elleneink Magyarországon tanuink lesznek, hogy mi hónapok előtt kemény telet jövendőtűnk a magyar megyegyűlések örvöngésig menő heveségére s az ottani sajtó kiömléseire. Azonban ha Magyarországon hibáztak, ennek oka részint a magyar véralkatban, részint a pesti forró légtörben, valamint a megdondolóbakon is nehezködő terrorismusban keresendő. De mit mondjunk ama journalistikai méregkeverők elfajulása ellen, kik politikai mákonykereskedést űznek Bécsből Magyarországra, kik esaló házalók undorító modorában, vásárlók minden gyengéinek bizelegtek, hogy zsebeikből néhány garast csaljanak ki hamisított portékájukért. Ily piszkos üzletet folytat a „Neueste Nachr.,” egy lap, melynek szerkesztői akkép mozognak a politikai világban, mint a cipészinasok (!) a társaságban. Egyiket mint a másikat obajítja az ember kikerülni utjában, mert még nincs feltalálva a mesterség, úgy tűni pofon egy cipészszínt, hogy be ne piszkoljuk magunkat.”

A civilizált journalistika tollharcz idéztük mutatóványa gondolatunk fonatát akaratlanul is az „Autogr. Korresp.” azon „biztos” tudósítására vezeti, mely szerint az új rendszabályok behozatalára vonatkozó megállapodások között volna az is, hogy egy Magyarországon kívül megjelenő olyan lap, mely a közcsend és rend fentartásával meg nem egyező irányt követ, egyedül Magyarországból is kiitlítható, a postai szállítás engedélyétől megfosztatód, akár külföldön, akár a koronaországok valamelyikében jelenjék is meg az ilyen lap.”

Belső-Szolnokmegyéből ideiglatunk egy eredeti okiratot, mely a finaceczek eljárása módjára sajtóságszós világot vet, s egyszersmind tanúsítja, miként törekednek az alkotmányos tisztviselők tekintélye alá ásnı, s minő veszélyes a közbátorságra nézve, midőn két egymással ellentétes hatalom áll működésben. A tény éppen román helységben fordult elő, mit a „Gazeta” reméljük után fog nyomon, s nemzete érdekében commentálni, s meggyőzni olvasóit, hogy a román népnek nem a magyarok eljárása ellenséges. Az okirat az alispáni hivatalhoz szóról szóra következőleg hangzik:

Tekintetes alispán ur!

A szeredfalvi Uiberreiter egy néhány strázsával s egy néhány finaceczsal oct. 28-kán Szász-Brétére szállott, s ott sokutatás színe alatt emberiséget levetteket zsarolást vitt véghez a lakosokon. Minden hamvas fazakat sóvizártt edénynek erőszakoltak lenni. Tetszéseik szerint (nem lehet mondani, hogy megfizettették), de kizsarolták a szegény lakosokat. Hogy részletben mit követtek el, nem írom; nem pedig azért, mert a t. alispán ur nem fogja nekem meg-hinni, sőt alig fog hinni saját füleinek is a mikor részletesen el fogják beszélni a lakosok. De Brétén meg hagyján! itt csak szépszerével fosztogattak. Kedden october 29-kén az egész csapat ájtott F. Egresre folytatván a kutatást. Kaptak valóságos visszaélőt is az igaz; de a brétei nyerevényből leíva magokat a juhás fazakat is megbüntették p. o. id. Pop Juonnál. Az özvegyeknek bajonetot szegeztek, hogy erővel jelenjen ki edényt, mi ha nem sósvizes, de lehet, hogy

fogja használni jövőben; p. o. Kirk Alexánál. Vad ordításokkal a gyermekeket nyavalyarontásig ijesztették: hogy vallják meg hol van a sósvíz edény. Így több gyermeket a féltékeny anyák babonás szokásánál fogva füstölték, hogy nyavalyarontást ne kapjanak. Runbán Natunál megtörtént a non plus ultra; t. i. Runbán Natu csépleni volt a feleségét megtámadták, hogy adjon elő sósvízet vagy sósedényt. Az asszony nem tudott előadni, mert nem volt; miért egyik finánc hajonotot szegzett az asszonynak. Egyik gyermek a látványon megsörnyedve kifutott a lármát titított, mire a férj bement, s mivel a látványon elsörnyedve nem a legilletelmesebb kitételekkel beszélt a fináncz urakkal, a vége a lett: hogy Runbán Natu leagyalta, a puskágyát mellén szétérték, s félholtan a bírósághoz taszigálták. S az el-aláltra maga a vezető főszemély tette a vasat, mert a bírónak adott segítséget, sőt tiltakozott. Runbán Natu a bíróságnál fekszik, a megverés miatt biza sem tud menni ha vasban nem volna is. A vasat a fináncz rendelte a bírónak, hogy vegye le; de ő nem tette, hanem azt felelte: a ki rátette vegye le. Alásem instalom a tekintetes alispán urat méltotasság az összetört Runbán Natu testének megvizsgálására doctort rendelni ki, mert a maga erején nem jöhet Bethlenig. A fináncz a megverett nagylelkűleg elküldi akart, hogyha t. i. a megverett a puskágyának eltöréseért 30 forintot fizet, de minthogy nem volt 30 forintja az embernek a béke elmaradt, ámbár utolagosan kijelentette a fináncz, hogy 10 forintért megkérde. A Runbán Natuval való processust azzal végezték be, hogy a feleségének megparancsolták: hogy mikorra A-Egresről feljönek két tyúk legyen megkésztve stb.

A-Egresen a nevezetesebb tény az: hogy egy pásztor-embernek Bengyán Jakabnak bezárt, s lakat alatt levő házat feltörték s contributióba tartogatott és sngorogott 2 forintját a ládából elvitték stb. Ezen tatárjárásnak további terjedését, hogy a t. alispán ur méltó figyelem által akadályozhassa, azért a három-közéig nevében ez alázatos jelentemest tisztelettel teszem. Bethlen october 29. 1861.

Püspöki Antal m. k. jegyző.

Ezen feljelentési okiratot a maga egyszerűségében szóról szóról közöltük *) hogy a nép helyzete a finánczokkal szemben annál hitelesebben feltűnik azon nem renegat román urak előtt, kiknek a magyar alkotmány, melynek célja a nép boldogítása és nem kizsárolása, semmi képen nyírkere. Ők szerelmese a beamterekbe, zsandárokból és finánczokba; kedvük telik a zavarosban halászni, s aztán, a ki hátul marad tegye be az ajtót. r. l.

Kalotaszeg, nov. 7. Nehány héttel ezelőtt egy szegény román atyánkfa a sebesvári útvonalon, midőn az elszegényedés végső pontjára jutva képtelennek érezte magát, családját s önmagát fentarthatni, kést ragadott, gyomrát felmetszette s kiomlott belsőszerét előtte álló kutyájának oda dobta, pár óra múlva maga is összeomlott!

Emlékezzék az olvasó vissza 816-ra, az akkori nagy szükségre és az ország politikai állapotára: az élet unalom, az éhhaláltól iszony mutatott-e fel ehhez hasonló példát? Mi nem hallottunk!

Kéves nappal pedig ezelőtt, két pénzügy-őr B-Hunyad közelében K-Földön dohányt kutatván, sikerült nekik egy hasonlólag román atyafinál néhány csomót fel is fedezni, melyeket, midőn, minden bírói közbejövettel nélkül elkvántak volna a praevicanstól kobozni, erős ellentállásra találtak. A finánczok egyike keményen megragadta a dohány csomókat, az ellenfél kettőztetett erővel tartoztatta azokat vissza, s midőn e nehéz tusa kevésbé biztatta volna a finánczot kedvező eredménnyel, kardot rántott, s ellenfelének két kezét több helyeken megsebesítette; mire zaj keletkezvén, a nép csoportosulni kezdett, s köztük egy éppen ott adó-execution levő katona is megjelent, kétségen kívül a fináncznak segélyt nyújtandó; azonban mielőtt ezt tehetne volna, hátulról egy jól irányzott tülgya karó ütessel egy más román polgártárs által fején oly súlyosan illetett, hogy néhány óra alatt Hunyadon, hová szekeren hozattott, szolgálatával együtt életét is letette!

A pénzügy-őrök közül az egyik jókora futással, a másik később menekült meg; de a szegény katona, ki mint halljuk igen becstületes jellemű cseh fiatal vala, ki dacolt a francia golyó záporral Solferino alatt, a bunyadi temetőben hová öt diszes polgári és katonai menet kíséré, örök álmat alszik; míg gyámoltan övegy édes anyja s nevelőlen testvérei, kiket meggazdálkodott filléreivel oly gyakran segélyezett, mint szintén az ő gyilkosa, a dohány monopoliomot átkozták. Gracza György.

Zsombok, nov. 11. — Még mind hangzottak helységünkben az adó behajtása miatt kesergő nép panasza, midőn folyó nov. hó 10-kén d. u. 2. és 3 óra között istentelen kezek által okozott tüzvész következtében helységünkben 17 ház, csűr, szóval minden épület az utolsó szalmáig hamuvá lett. A dühöngő szél miatt megmenteni mitsem lehetett, sőt egy 6 éves gyermek is a lángok között lelte borzasztó halálát. Közönet a lelkes gróf Csáki György urnak, t. Gothárd József, t. Barta Albert urnaknak és Szótana községének, kik a maga idejében járultak szíves adományaikkal a szerencsétlenek előleges fölsegítéséhez! Hallgassa meg az Isten azon áldásokat, melyeket a szerencsétlenek jöltveiknek kívánnak; vajha sokan követnék ezen szerencsétlenek irányában levezítőnk ezen szavai: Szeresed felebarátodat, mint te magadat! Mike Lajos, Zsoboki ref. pap.

Csongrád megye főispánjának lemondása.

Nagyméltóságú magyar királyi helytartótanács! A midőn a múlt évi dec. 20-án Csongrád vármegye újból alakult, nem vala sejtésem arról, hogy mielőtt egy év lefolyna, vissza fog süllyedni ismét ama szomorú hely-

*) Ki kell jelentenünk, hogy némely, az előadott tényeket minősítő erősebb kitételeket kihagytunk vagy módosítottunk. Övéseinknek valamat beiktató munkatársunk, egy t. olvasónk is elég idekötött foglalkoztatni a — körülményekben. Szerio.

zetbe, melyet 11 évig épen oly keservesen, mint nemesen türt.

Hogy ez miért történt így? bár mennyire magambavonultan kérdeztem még keblem istenét, Csongrád megyének eljárásában nem találhatom fel az erre vezető indokot.

Isten és ember előtt tisztán áll e megye, mert törvényeinket gondolatban sem sértette, s minden vétke annyi, hogy azok megsértéséhez segédkezet nem nyújtott.

Felfogta e megye, miként az önkényes uralom alatti súlyos helyzetnek utolsó pillanata a magánviszonyok kíméletlen megsértése nélkül nem lehet első perczein teljesen visszaállított szabadságnak.

Átlátta e megye, hogy habár a hatalom által tettelegesen lezárt szabadságunk teljes és azonnali visszaállításához elvitázhatatlan jogaink kétségtelenek, — a tények hatalmas nagyobb zavarok kikürtülése tekintetéből, egy átmeneti korszakot, s ez alatt közvetítő hajlamot igényel.

Hitte e megye, hogy ha az elkerülhetlen korszak alatt a kibékülés szellemét mindkét részről nemesek szavakban, hanem valóságos jóhiszeműséggel működik, visszanyerendi talán ez árva nemzet egykori kormányos állását.

E nézetből indulva, megtett e megye mindent, mit tennie szabad volt, odaáldozott mindent, mit honarulás súlyos vétke nélkül odaáldoznia lehetett, került mindent, mit a gyvaság szembélyege nélkül kerülhetett; elannyira, hogy ha az utókor egykoron tetteinket szigorú vizsgálat alá venni, inkább félhetni attól, nehogy az engedékenység, óvatosság és eszélyesség rovására vétkezett legyen önmaga iránt, semhogy, bár jogos, de szerfelett merev állást vehetnének szemére.

Mindezek ellenére a megyei gyűlések betöltése s ez által a megye fölötti halálos ítélet a nagyméltóságú m. kir. udvari kancelláriának Bécsben, mindenszent 27-kén 1562/1133. szám alatt kelt rendeletében kimondatott.

Magyarország közjogi theoriája szerint, a korona jogaihoz tartozó végrehajtó hatalom sem gyakorlatban ki zárólagosan a korona tisztviselői által, hanem szintugy, mint a törvényhozói és törvénytárgyazói hatalom meg van osztva a fejedelem és nemzet között, mert a törvényeknek végrehajtása ezredéves gyakorlat szerint, csupán a törvényhatósági tisztviselők, s ezek által is csak akkor eszközölhetetik törvénytárgyazói, ha azzal a törvényhatóság végzése által megbízatnak. Ennek mellőzésevel eszközölt végrehajtás törvény- és alkotmányellenes.

Ebből önként következik, hogy ha a megyei törvényhatóságoknak gyűlést tartani nem szabad, meg van semmisítve azon testület, mely törvényeink szerint egyedül van hivatalos tisztviselői a végrehajtandók végrehajtásával megbízni. Minthogy pedig ily megbízatás nélkül a végrehajtás csak tetteleg, de jogilag érvényes nem lehet, a megyei tisztviselők eme legfelsőbb kegyelmes leirat folytán oda vannak szorítva, hogy vagy törvényellenesen működjenek; vagy hivatalos állásukról lemondjanak.

E kettő közt a választás nem nehéz. Congrád vármegye tisztikara választott s hivataláról lemondott.

A midőn ezen lemondást tanusító okmányt a/- alatt ide zárnám, kénytelen vagyok kijelenteni, hogy a dolgok ilyen tarthatlan állásában főispáni hivatalomat, melylyel ő felsége legmagasb kegyelme, még alig egy éve felruházni méltóztatt, szintén leteszem s a nagyméltóságú m. kir. helytartótanácsot tartozó tisztelettel megkérem, hogy hivatalomtól mielőbbi felmentésemet ő cs. kir. Felsőgénéral nagyméltóságú m. kir. udvari kancellária útján eszközölni, és e kormányzat nélkül maradt megyére nézve rendelkezni kegyeskedjék.

Addig is, míg e tárgyban a legmagasabb akarat nyomán kell lépések tétethetnének, mellőzhetlen kötelességemnek tartottam, ideiglenesen rendelkezni. — Miképen rendelkeztem, azt a /- alatt idezárt, és mai napon Vidovich Imre főszolgabíróhoz intézett meghagyásomból a nagyméltóságú m. kir. helytartótanács átlátni méltóztatik.

Ide mellékelem még /-/- alatt a pénztárt illető rövid kimutatást, azon alázatos kérelemmel, hogy miután az abban találtatott csekély summa november 1-ső napjától kezdve, a rabok tartását sem fedezi, úgy ennek, mint az általam ideiglenesen kinevezett tisztviselőségnek és eselédességnek miképen leendő fizetésére nézve intézkedni méltóztatassék. Különben e hazánknak jobb jövőjét kívánva, mely tisztelettel maradtam a nagyméltóságú m. kir. helytartótanácsnak.

Holdmező-Vásárhelyen, nov. 4. 1861.

alázatos szolgálja:

Tomesányi József,

Csongrád megye főispánja.

Erdélyi gazdasági-egylet. Választmányi ülés november 4-kén 1861, aleshők baró Huszár Sándor elnöksége alatt. Főbb tárgyak:

1. Siebenfreud János hazánk ismert nevű pomologusának, kinek szorgalom és tanulmányozás által szerzett érdemeit a kertiiparban előhaladt külföld is ismeri és méltányolja, az idén october hóban Erfurtban tartott haszon- és diszkertészeti kiállításról közölt érdekes tudósítása olvastott fel. Tisztelt tagtársunk tudósítása elején kifejezett azon igazságának, melyszert minden egyesület csak úgy felelhet meg hivatásának, csak úgy virágozhatik fel, ha tagjai annak ügyét munkásságok által elősegíteni e nem mulasztják, tettel kívánván eleget tenni, választmányunkat, minden évben, egy-egy tanulságos tudósítással örvendeztetni meg. Az ülés a vett tudósítást meleg köszönettel fogadja.

2. A magyar kertészeti társulatnak a vidéki társulatok kertészeti szakosztályainak küldöttjeivel együtt, az illető egyesületek közti szellemi kapcsolás és munka beosztására nézve hozott határozatát a választmány elvben elfogadja.

3. Egyik t. tagtársunk előadja, hogy 1858-ban az egyletnek gr. Mikó Imre ő nmlga elnöksége alatt kiküldött borászati küldöttség a szilágysági értelmes gazdasági feladatához méltó előkészítéssel fogadta és több helyen érdekes kiállítással lepte meg. A küldöttség nagy érdemű elnöke s több buzgó vidéki gazdák a jelesebb terményeikkel kiállított pénz jutalomban is részesíték. Ez alkalommal, hogy a baladást előmozdító nemes verseny által a szorgalomnak, az elismerésnek tért nyissanak, újabb ösz-

tündíjt tűztek ki, oly feltétellel: hogy a díjt Tasnádon az ő gazda nyerje el, ki három év múlva a nemesebb bort termő szőlőfajok elszaporításában a legszebb eredményt mutat fel, Hadadon azon nő, ki a maga természeténél jobbra a legszebb és jobb házi szövetet, ruhát állít elő. A kiosztandó jutalomdíj 12 db. cs. arany, a mely összeg tagtárs Kovács Sándor kezélbe alatt 9 aranyból emelkedett ennyire. A három év elteltével a választmányt a díj feletti rendelkezésre kéri fel.

A gyűlés erre elhatározza, hogy Tasnádon az első díjra érdemes nyerjen 6 aranyot a második 3 db. aranyot, Hadadon a feltétel szerint legjobb gazdasszony nyerjen 2 aranyot, az ezt megközelítő 1 aranyot. Biraló biztosoknak felkéri Tasnádon Bereczki György, Kovács Sándor és Pelei Farkas urakat; Hadadon, B. Wesselenyi Farkasné, b. Wesselenyi Ferencné urhölgyeket és Balogh Pál urat.

4. Az ülés elhatározza, hogy a gépszertő szakosztály által hozott gépeket, ha azokat szabad kézből el nem adhatja, el átvézetetni, az árverezés ideje felől a t. gazdasági közönséget értesíteni fogja.

Nagy János,

titkár.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A marosvásárhelyi jótékony nőegylet elnöke gróf Lázár Mór né és jegyzője Száva Farkas folyó hó 20- és 21-dik napjain tartandó közgyűlésre hívnak meg minden nőt, különösen pedig az egylet tagjait. A gyűlés tárgyai lesznek: a számadások és egész évi választmányi munkálatok megvizsgálása s új választmányi tagok és hivatalnokok választása. Egerszermind felszólítanak minden nőegyleti tagot, hogy azon alkalommal nyugtaltványait is vigye magával, hogy a számadással összehasonlítás után meggyőződhessek, hogy adománya valósággal beiratott a jövedelmek könyvébe. A közgyűlést nov. 23-án akadémiái előadás követendő az egylet jövedelmének gyarapítására, az Apolló-teremben; ezt pedig, a felhívás szavai szerint „egy jóízű dárídó kivilágos kiviradtig.”

— Mult vasárnap a közel fekvő Ó-Fenesen tűz volt, 20 telken 39 gazdának lett minden épülete, házbelje és takarmánya ezenkívül a b. Wesselenyiudvar csűrskerti gyűjteménye a lángok martalékává. A tűzet, mint mondják, egy pozdorja közt gyufával játszó izraelita gyermek gerjesztette.

— Szászvárosban is, mint a „Herm. Ztg.”-nak írják, e hó 3-án ismét 15 ház és több gazdasági épület hamvadt el. Ugyanazon csűrhez közel, hol a tűz kiütött, kéthétrel azelőtt egy csomó malacskalmát gyújtottak vol fel, de a mit akkor szerencsésen eloltottak. Most a dühöngő szélvész nehezítette az oltást, úgy hogy csak több épületfedél lerombolása által lehetett a pusztító elem terjedésének gátot vetni. Este az éji órk két csavargót fogtak el, kiket azért terhel súlyos gyanu, mert begöngyölt malákokcsányt, fűzfarevet és kénese gyufákat találtak náluk; s az örök elől megfutamatok.

— A szász-nemzet ispánja báró Salmen Ferencz, a „H. Z.” szerint, táviratilag Bécsbe hivattán, e hó 10-dikén délelben felutazott. Mint a „Korunk” hallja, b. Apor Károlyt a kir. tábla elnökét is felhívták.

— Pesti lapok szerint a máramarosi románok egy számos aláírással ellátott kérvényt nyújtottak be ő felségéhez, hogy a szamosújvári püspökség jelenlegi székhelye, mint a mely töltik igen távol esik, tésekké át Nagy-Bányára.

— A „M. Sajtó”-ban olvassuk, hogy báró Kemény Zsigmond a „P. Napló” szerkesztőségétől visszalépven, helyt e lap eddigi rendes munkatársa, Emődy Dániel fogja elfoglalni.

— Smolka a reichsrath újból megkezdett ülésére nem jelenhetett meg. Az őt érthet súlyos családi szerencsétlenség (neje halála) következtében beteg lett, s jelentése szerint csak 8—14 nap múlva reméli, hogy megjelenhet az ülésekben.

— A „Fortschritt” írja, hogy az erdélyi udv. kancellárián e hó 9-én délelőtt 10 órakor tülés volt, melyben gróf Nádasdy miniszter ő nmlga elnököl.

— A gráci „Volksstimme” szerkesztője Tanzer Károly folyó hó 9-én szabad lábra tértvén, lapja az érintett nap óta ismét megjelenik. Igéri, hogy gondja lesz, miképp ily kelletlen szünetek többé ne álljanak be lapja folyamában, s ajánlja magát az olvasó közönség tapasztalt részvétebe, melyet, ha a körülményekszabta korlátok között is hi marad eddigi elveivel, valószínűleg ki fog érdemelni.

— Somogy megyében a rablók annyira elszaporodtak s tüzetlők oly vakmerőséggel fajult, hogy fényes nappal szekereken járnak faluról falura, s néhol a harangok féltelverése s nép összecsiszódulása daczára rabolnak. Üldözésükre a megyei pandurorok elégtelen levén, a főispán a bizottmány jóváhagyásával katonai erőrt folyamodott.

— A „P. N.” szerint Pesten újból 184 ügyvéd tette le az esküt.

— Stanislaw galicziai város Smolkát diszpolgarává nevezte ki. Folyó hó 3-án nyújtotta át neki egy ünneplés küldöttség a diszpolgári oklevelet egy felirattal együtt, melyben Smolkának a lengyel nemzetiség s „a magyar testvérek” jogvédelme körüli érdemei vannak kiemelve.

— Egy m. k. helytartótanácsi rendelet következtében a tisztviselők és déli vaspályák igazgatóságai meghagyják az illető vaspályai kiadók hivataloknak, hogy semminemű szarvasmarhát, annak egészségi állapotáról és rendeltetéséről szóló igazolmány előmutatása nélkül tovább szállítás végett fel ne vegyenek.

— Fejérvármegye főispánja gr. Cziráki János ő nmlga következő nyilatkozatot intézett a „P. N.” szerkesztőségéhez:

Tisztelt szerkesztőség!

„Az „Ost-Deutsche-Post” e hó 6-án kibocsátott számában azon hazug állítás foglaltatván, mintha én, eltérőleg többi tisztársaimtól, késznek nyilatkoztam volna az eddigi főispáni vezényletemre bizott Fejérmegyében az országgyűlésileg meg nem ajánlott adószedéshez és katonaujencsozásához hozzájárulni és erre a megye alkotmányos tisztikarát rábírní — kényszerítve látom magamat, hazafiai legszentebb érzelmeimben megáldatva, ünneplésesen ezen állítást az egész

baza színe előtt a tisztelt szerkesztőség honszerte olvasott lapjában aljas koholmányoknak azon megjegyzéssel nyilvánítani, hogy az ország többi főispánjaival egyhangzó nyilatkozatnak nyilvános hírlapokban közzétételét, a hivatalos viszonylatok által föltételezett titoktartás iránti fogalmainak nekem meg nem engedék.

A házidónak kötelezőleg a megye lakosságától való szedését Fejérmegyében pedig maga a megye bizottmánya, ebbeli törvényes jogát föl nem adva, még szeptember hó 2-án tartatott bizottmányi ülésében 1849. sz. alatt hozott végzése által szüntette meg és csak a még kiűnt levő hátraléknak beszedését, egyesek hazafüségétől várja.

Mód nélkül lekötelezend a tisztelt szerkesztőség, ha ezen nyilatkozatokat, melynek felvételére minden hazai lapok ezennel tiszteletteljesen megkértnek, — mielőbb közölni sziveskedend. Clypeo, non ense utor.

Hazafii tisztelettel maradván a tisztelt szerkesztőségnek Lovasberényben, november 7-dikén, 1861.

Igaz tisztelő szolgálja

Gróf Czirák János,
Fejérmegye főispánja.

* A „Pesti Hírnök” panasza, hogy megtámadtuk „az erdélyi vasút tárgyában” hozott gyanús irányú közleményért; pedig hát — ugymond — az egész a bécsi „Action” után volt adva. Lám, hová vezet némely pesti lapoknak az a rossz szokása, hogy néha a legfontosabb tárgyat, átvett közleményeknél se nevezik meg az eredeti forrást, s a közlemény dícsőségével ellátnak oly felelősséget, amely alkalmatlanná válhatik, mint azt a jelen példa is tanúsítja, a hol a „P. H.” kénytelen bevallani, hogy ama vélemény nem volt sajátja. Igen, de ha saját firmája alatt kiadta, legalább is egy parányi megjegyzést kár volt mellőzni, miután a „P. H.” oly jól tudja, mily „roppant fontosságú ügy” az erdélyi vaspálya ügye. A mi azon kérdést illeti, hogy miért nem „támadtuk” meg a „Pesti Napló”-t is, miután ugyanezen közleményt szintén szóról szóra hozta, erre csak azt jegyezzük meg, hogy a „P. N.” a „Hírnök” után adta ama „véleményt” és aztán a „P. Napló” nem tartozik — a gyanús irányú lapok közé.

— (Beküldetett.) Megjelent Kolozsváron a nagy-enyedi naptár 1862-re (második évfolyam) és kapható N. Enyeden könyvtől. Löcsei Lajos kiadó-tulajdonosnál, s általa minden könyvtárban és könyvtőlőnél, ára 35 kr. o. ért. Ezen naptárt, melyben a cél sikeresebb előmozdítása tekintetéből, az időjárás is a 100 éves naptár után betéteket és a mely mind külföldi névze csinosabb, mind a beltartalomra változatosabb, gazdagabb az első évi folyamánál, bátran ajánljuk a népszerű barátainak és mindazoknak, valakik a közjó előmozdítását szívóknak hordozzák, lelkesen akarják annyival is inkább, mivel jövedelmének felerősze éppen a népszerűség érdekében, a n. enyedi ref. kath. és luth. leányiskolák javára van följárva, és így a ki egy ilyen naptárt megvesz, nemcsak egy különféle szükséges ismereteket tartalmazó csinos könyvecskét szerez meg magának, hanem a mi legfőbb — áldozatot visz ugyanakkor a legszükségesebb honi intézetek egyikének a növelésének oltárára.

POLITIKAI HIREK.

Bécsben Magyarország ellen — írja a „Revue contemporaine” — Bécsben erőteljes föllépést hoztatott Magyarország ellen, mert olasz részről e pillanaton mitől se tartanak s azt hiszik, hogy Magyarország, miből az olaszok támogatására nem számíthat, mindent el fog tenni. Horn, ki két hónap óta vezeti a folyóiratot, ezeket írja: „Maga Magyarország nem keveset tett, hogy Bécsben e hitet előidézze. A népek együtteségének eszményétől megragadva s elcsábítatva, két év óta hozzászóltak Magyarországhoz, hogy a külföldre irányozza tekintetét s ügyeinek jobbrafordulását valamelyik testvérmemzet vagy kormány közvetlen vagy közvetett támogatásától várja, mely a nemzetiségek ügyeért sokat tett és sokat lehet még várni tőle. Magyarország nem gondolta meg eléggé, hogy napjainkban különösen alkalmasabb az olaszok támogatására, „Segíts magadon s Isten is megsegít! S ez minden nagy test rugója. A külföldi segélyének reményében elhanyagolták ama sokkal biztosabb és hatályosabb segélyt, melyre otthon kell vala támaszkodniok; e szerencsétlen hiedelem nélkül nem most kezdték volna meg a sajátban a nemzetiségek megnyugtatót és megnyerését, a helyett, hogy ezt tényleg egész nyomtatékkal eszközölték volna. A népegyetemesség ezen álfogalmának tulajdonítható, hogy ma lefegyverezni engedi magát Magyarország s a befolyás, szervezés és hatalom mindazon eszközök elvétét magától, melyeket egy év előtt az osztrák kormánytól kisikarint sikerült. A nélkül, hogy tudnák, erre támaszkodtak azon megyei és városi képviselők testületek, melyek csekély lojalitási forma miatt feloszlatatták magukat s azt hiszik, a tudvalevő segítséggel könnyű lesz mindezt visszanyerni. Kézik már belátni Magyarországon, mennyire szerencsétlen volt a hibás fölfogás. Ha azon megállás, melyet a római kérdés statusquoja az olasz ügyre gyakorol, eme jobb belátást hozza létre Magyarországon, ugy ezt a magyar nemzet csak áldani fogja.

— Genf-ből nov. 3-ról írják: Klapka t. b. k. tegnapelőtt óta itt van. Párisban többször érkezett Napoleon császárral. Belső viszonya a francia udvarral különben is ismeretes.

— Turin, nov. 4. Azt nem hiszik többé, hogy Napoleon visszavonja seregeit Rómából, de azt igen, hogy II. Ferencet eltávolítja. Napoleon ezen, a római udvart annyira compromittálta ember régen elmozdította volna, ha a császárné nem akadályozná benne. A császárné minden alkalommal nyilvánítja rokonszenvét II. Ferenc iránt. Némelyek azt hiszik, a bourbonok iránti rokonszenve még erősebb, mint az, mely a pápát védeti vele. Ratazziról sok álbirt közölnek az olasz és francia lapok. A követkamarának elnöke miniszteri tárczára egyáltalában nem vágyik. Ratazzi, kell hogy kövesse Ricassolt, mert mind a közvélemény, mind a király utódul jelölté. A király élénken levelez volt miniszterével, s azt hiszik, Napoleon érkezései Ratazzival nem csupán a legközelebb jövőre vonatkoznak. Ratazzi el-

napolta Turinba visszaérkezését s azt mondják, a kamara elnökét még egyszer elfogadja a császár. Ricassoli körülményes jelentést teend a kamarának a francia kormányral Róma fölött folytatott alkudozásokról s ezeket közzé is fogja tenni.

— Egy turini sürgöny szerint az utóbbi napokban egy körülbelül 400 főnyi expedíció tervezetett Máltában, melynek rendeltetése lett volna a nápolyi tartományokban működni; azonban ezen még alig szervezett csapatnak levelezői Nápolyban befogatván, az egész terv meghiusult.

— A „Moniteur” jelenti, hogy ama szerződés, mely által, Francia, Angol, és Spanyolország haderejüket közös működésre egyesítik, Mexicótól sérelmeikért elégtételt nyerése végett, — Londonban oct. 31-kén aláíratott. A „Journ. des Debats” szerint a szerződés föltételei körülbelül következők lennének. A szerződés legfőbb 5—6 cikkéből áll. Az 1-ső cikk a 3 hatalmasság közös működését köti ki. A következők a beavatkozás módját szabályozzák; — a 3 hatalmasság mindegyike egyenlő tengeri erőttel küldend; — a száraz haderőnek 2/3-a az antillai spanyol sereg által fog szolgáltatattni. Az egyesült haderő megszállja Vera-Cruz, s a partnak mindazon pontjait, melyeket megszállni jónak látnak. Erre követeléseiket a mexicói hatóságok elé terjesztendik. Ha ezen kormány azokat teljesíti, az expedíciós hadtestek főnökei a szerződést, megerősítés végett kormányaik elé terjesztendik, a megszállt pontokat a teljes szabályzásig megtartván. A megszállás a 3 hatalmasság nevében fog történni; — bármint legyen is a megszállt haderő létszáma. Mindjárt kezdetben fegyverszünetet ügykezendnek szabni a mexicói hadfolytató felekre. A 3 hatalmasság arra kötelezi magát, hogy a területnek egyetlen pontját fogja állandóan megszállni, s hogy Mexicóban semmi kizárólagos elönyt sem szerzend meg. — Mexicónak teljes szabadságára hagyandják, hogy saját kormányának formáját megválasztassza. Angolország lemondott azon föltételtől, melyet a szerződésbe be akart írtatni, — mely szerint t. i. a 3 nemzet arra kötelezné magát, hogy egyik uralkodó családjaikbeli herceget sem fogadjanak el a mexicói tróntól. Ha a monarchiai forma fogadtatnék el, — a 3 hatalmasság arra kötelezi magát, hogy különösen egyik herceget javára sem használandja föl beavatkozásait.

— Lamarmora tábornok oct. 31-kén érkezett Nápolyba; Cialdini másnap utazott el onnan. A nápolyi nép nagy lelkesléssel fogadta a volt helytartó fényes adományát, melyet jótékony célokra hagyott. Cialdini t. b. három hónap alatt járandóságából, a 120,900 aranyból, csak 14,900-at költvén el, a fennmaradt mintegy 105,000 aranyot következőleg ajándékozta el: 50,000 aranyot egy hitelbank megalapítására kis kereskedők részére; 30,000 aranyot a nápolyi község által most épített szegényápoló intézetnek; egy nemzetiségi vívóiskolának 6000 aranyot; a velencei és római menekülteknek 2000 aranyot; egy nemzetiségi kézi könyv nyomtatására 500 aranyot; s több kisdobódó intézetnek ugyanannyit. Ezen adományait a nápolyi helytartóságnak egy oct. 24-kén kelt levelében adja tudtára. A tábornok hír szerint Spanyolországba megy, a honnan feleséget vett. Nápolyban az a nevelés hírtérjett el, mintha azért menne oda, hogy a Bourbonokat a spanyol tróntól megfosztassa s a portugali Braganza-házat emelvén fel, Spanyolország és Portugalia egyesítését eszközölje.

— Spanyolország azon meggyőződését fejezte ki, hogy Mexicóra nézve legjobb az alkotmányos kormányrendszer. A mexicói trón elnyerhetését illetőleg legjobb kilátása lehet II. Ferenc nápolyi számított királynak, a ki közelebről egyik tábornokot különös küldetésben el is küldé Párisba.

— Goyon t. b. a császárhoz fölmodott, hogy a római hadsereg fő tábornokának nevezze őt ki. A császár féligmeddig meg is ígérte neki. De midőn a t. b. Kandon tábornagyot, a hadügyminisztert értesíté erről, ez dühbe jött és kijelenté Goyonnak, hogy a fő tábornoki fehér tollal nem fog pompázni; mert ilyen rangot csak az nyerhet, a ki ellenséggel szemben hadsereget vezényel. Hogy azonban a t. b. k. meg ne sértse, felruházta őt a tábornoki címmele, a mi azonban nem foglal magában jelöltséget tábornagy elöléptetésre.

— A Milanóban megjelent „Lombardia” írja, hogy Ratazzi kijelenté Párisban a császárnak, mikép ő most még nem szándékozik a cabinetbe lépni, ha azonban a körülmények oda módosulnának, hogy kénytelen lenne valami tárczát elfogadni, azt csak decemberben teendi. Aztán kérdé a császártól, hogy minő feleletet adjon a parlamentnek a római kérdéssel, ha miniszter lesz. A császár erre a következőt viszonzá: „Olaszországnak úgy tegyen, mintha nem is léteznék reá nézve Róma.” Ratazzi megjegyezté, hogy ha a római kérdés megoldása még továbbra halasztatik, az olaszok Velence ellen fordítják egész erejüket, mire a császár azt felelte: „Olaszországnak elég ideje volt három év alatt szervezni haderejét; ő — a császár — mindent elkövetett a maga részéről, hogy a velencei kérdést békés megoldásra vezesse; ha azonban Olaszországhoz meg akarja kísértetni a háború szerencsét Ausztria ellen, azt saját felelősségére tegye; mert ő a császár fegyveres segítségét nem ígérhet Ausztria ellen, ha nem ez utóbbi maga idézi elő a háborút.” Ezek a nevezett lap szerint saját szavai Napoleon császárnak.

— Kantakozino János, oláhországi igazságügyi miniszter lemondott; a szabadelvű lapok tövölzik őt e hazafias tetteért, s ugy tekintik mint egy új tiltakozást a mostani kormány nemzetellenes politikája ellen; october 21-kén Cesar Boliák, az ellenzéki párt egy erőlyes tagjának többféle írományait ellopották, a büntetéseket kéreztették, de a politikán eljárásából ugy tűnik ki, mintha nem egészen tiszta volna ez ügyben; nagy indignációt gerjesztett mind a két feledelemében a jassy-i orosz konzul eljárása az ugynevezett Poca Constantin féle ügyben, melyért a volt Panu-féle szabadelvű miniszterium lemondott; a fényes kapunak abbéli kérelme, miszerint a Dunaféledelemesekben fegyveres erővel intervalláson a többi európai hatalmasságok beleegyezése nélkül is; — Ausztria s Oroszország unio-elene szavazása, a konstantinápolyi e tárgyan tartott konferentián. — A „Romanul” alkalmat vesz magának ezért Oroszország, Osztrák- és Törökországot egy el-

keseredett cikkben keményen meglecseztetni; egyntal meg is köszöni s kéri, hogy csak folytassák állhatatosan megkezdett pályájukat, mert minél nagyobb jogtalanságokat követnek el irányukban, annál biztosabb az ország által ohajtott siker, annál hamarabb érik meg minden román kezében azon öntudat, hogy senkitől nem várhatja hazája függetlensége kivását, csak önmagától, s megsovalva a számtalan lealacsonyítást s megalázást, valamelyik szép reggelen egyhanggal kiáltandja: „Románok vagyunk!” s a szomszéd nemzetekkel kezét fogva, kivívandják függetlenségüket, s betöltendik keleten sorsrendelte hivatásukat.

— Varsóból, nov. 4-ről jelentik: Az elfogatások folytat tartanak. Tegnap éjjel bizonyos perzsa kereskedőnél a krakkói külvárosban fiatal emberekből álló egész társaságot fogtak el, mely ott több idő óta kártyajátékkal mulatott s mint gyaníták, politikai értekezletekre gyűlték egybe; ma éjjel pedig több czéh mesterei tartóztattak le, a nélkül, hogy a közönség az okról eddig értesülhetett volna. Az ostrom-állapot daczára a „Straznica” forradalmi lap ismét megjelent; csak kefelevonatok adatnak ki s a legizgatottabb cikkeket tartalmazza. Szintén e napokban falragaszok voltak olvashatók, melyekben felhívás intéztetik a lengyelekre, hogy barátságukat el ne veszítsék, a rendőrség által azonban csakhamar eltávolítottak. A forradalmi dalok éneklése a vidéken, például Petrkában a templomokban folytat gyakoroltatik, a nélkül, hogy szigorú rendszabályok alkalmaztatnának. — Ezáltal ott is a templomok bezárását akarják előidézni. Hét egyen szállítottat Sziperába. A fiatalokkal röviden bántak; hajaját leborotvájk s azon ezredbe sorozzák, melyek távol Oroszország bensejében fesszenek, természetesen a katonai törvények szerint, minden kílátás nélkül az előléptetésre s meg nem szabott szolgálati időre. Ezek ugyan magában véve csekélységek, de mégis az általános ellenszégülésre mutatnak. Ez éjjel a többi közt a zsinagoga Nalewkiben, végrehajtott motózás után, a kormány által lepecsételtetett. A közigazgatási bizottmány tagjai közül többeknek házái kikutatattván, néhányan elfogattak. Beer-Meisels furabban is házmotózás történt. A kalaposezéh legidősbjei Wojsziczki és Schneider ma éjjel elfogattak. A szabályellenes öltönyök viselése miatt az elfogatások még mindig tartanak.

— Mint Varsóból, f. h. 3-ról írják, — mult pénteken érkezett oda egy sürgöny a császártól Suchosanethez, Wielopolskinak átadást végett; — mely biztos versio szerint következő tartalmu volt: „Ha hazádat szereted s hozzád hű vagy, — vond vissza elbocsátás” kérvényed s tüstént siess Szt.-Pétervárra. — Ezen táviratot Suchosanetnek személyesen kelle átadnia Wielopolskinak; ki ezen hízelgő meghívás következtében 3-kán Szt.-Pétervárra utazott el. Lehet gondolni, hogy mily kellemetlennek kell lennie Suchosanetnek nézve a dolgok ezen váratlan fordulának, — miután ez utóbbi valóban minden gondolható fondorlatot fölhasználva a miniszter ellen; — melyek most Szt.-Pétervártól bizonyosan nem a tábornok előnyére fognak szóba jönni. A lengyelek most reményeket kötnek ezen utazáshoz, s arra számítanak, hogy Wielopolski helytartói minőségben térend vissza. — Ekközben Varsóban minden az eddigi állapotban van; — a templomok folyvást zárva; — a minden szentek napja isteni tisztelet nélkül mult el, — azonban mégis látszólagos nyugalom uralkodik. Az ostrom-állapot szigorúan föntartatik. Az igazgató-tanács elhatározza a pulawy leány-növelde megszüntetését. — hírszerint Krusenstein kamarás, — egy nem igen népszerű orosz leendő belügyi bizottmány igazgatója. Lencsesen egy templom szintén lepecsételtetett. Jastrow s Kramstücker rabbik befogattak. — Varsói lapok jelentik, hogy Boroszban lengyel nyelven „fog megjeleni egy hírlap, mely főleg felső Szilézia szláv lakosai számára van szánva.

A „B. H.”-nak egy Szt.-Pétervárról kelt cikke tiltakozik ama fölfogás ellen, mely a legutóbbi tanulói kihágásokat politikailag fontos, vagy éppen véres összehittetés gyanánt akarná föltüntetni. Szerinte ezen ügyet csupán a fiatalok meggondolatlanságának kell tekinteni.

Hogy Varsóban a kormány részéről nagy tevékenység fog kifejtetni, ez már csak a jelenleg ott történő személyváltozásokból is kitűnik. Nem csak hogy mult hó 21-ről kelt napiparancsnál fogva, Lambert gróf lovassági tábornok, a lengyel királyság helytartója, s az első hadtest parancsnokának egészsége helyreállása, a külföldre utazás megengedetett, s Lüders gyalogsági tábornok bizott meg a helytartóság s parancsnokságban helyettesítésével, hanem Suchosanet tábornok is folyó hó 4-én Varsóból elutazott, mint mondják oly czébből, hogy Brzso-Litewskiben Lüders tábornokkal összetálatkozzék. Egyébiránt Varsóban jelenleg nyugalom uralkodik.

Azon eseményekre vonatkozólag, melyek következtében legközelebb Kiewben is lefegyverkezési rendelet adott ki, — most azt jelentik, hogy ott mult hó 21-én, a r. kath. templomban gyászisteni-tisztelet tartatott, az elhunyt varsói érsekért; az isteni tisztelet után pedig az exaltált ifjúság kihágást követett el; a mennyiben az ifjak Malkowski szállás-felügyelőt körülvevők, a kövezetre létérték s halálos bántalmakkal illették. Egy több mint 400 főnyi tömeg zajongva s lázongó fenyegetések közt a Krestsai-térre indult. Már azelőtti napon a javadalmi kamarának egyik tagja, Radziejewich több ifjak által bántalmakkal illettetett.

Egy Szt.-Pétervárról oct. 31-ről kelt sürgöny szerint, a császár krimi utjából oda visszaérkezett. — Varsóból folyó hó 4-ről kelt tudósítások szerint, Wielopolski marquis ama napon írodai személyzete kíséretében Szt.-Pétervárra indult. Őt az igazságügy kezelésében ideiglenesen Dembowsk, s a cultus kezelésében Hube helyettesíti, míg Krusenstein a belügyet igazgatja. — Farshave s Ponamarrow legközelebb szwalkai s plocki polgári kormányzókká nevezették ki. A pénzbirosgára itelt kereskedők vonakodnak azt megfizetni. — Tepilitz bankár szabadon bocsátatott. Az evangeliensis templomok, az ellenkező állítások daczára — nincsenek zárva. Krusenstein senator, s a consistorium elnöke, s Will senator kifejték az Otto lelkész által inditványozott ily nemű rendszabállyal járó komoly hátrányokat. A kormány

